

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М. І. ПИРОГОВА

КОНЦЕПЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
у сфері післядипломної освіти для осіб із вищою освітою
з підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка



Затверджено Вченою радою

Голова Вченої ради

/проф. Вікторія ПЕТРУШЕНКО

(протокол № 5 від 30.11. 2023)

Вінниця – 2023

Концепція освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти для осіб із вищою освітою з підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників за навчальною програмою «Професійна майстерність викладача» зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка розроблена з урахуванням нормативно-правової бази України: Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р., № 2145-VIII (зі змінами і доповненнями), Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами і доповненнями), професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти», затвердженого Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 р. № 610, Постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (зі змінами та доповненнями), Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р., № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників».

Актуальність. У зв'язку з переходом до нової моделі вищої освіти, орієнтованої на індивідуалізацію навчального процесу, активізацією інноваційних підходів, підвищенням технологічного оснащення освітнього процесу, посиленням міждисциплінарної інтеграції висуваються нові вимоги до професії педагогічних і науково-педагогічних працівників, їхнього ефективного професійного розвитку відповідно до рівня світових аналогів.

Основою конкурентоспроможності кожного навчального закладу є підвищення якості освіти. Для того щоб забезпечувати якість освіти, кожен педагог вищої школи повинен володіти відповідними професійними компетентностями, постійно підвищувати свій науковий, навчально-методичний, професійний рівень. Підвищення кваліфікації не тільки допомагає викладачеві повному підійти до деяких педагогічних проблем, а також сприяє його самореалізації, дозволяє підвищити рівень компетентності з дисциплін, які він викладає, а також і підвищити безпосередньо саму конкурентоспроможність. Саме тому надважливим є питання про забезпечення високої якості освітнього процесу за допомогою безперервного підвищення рівня науково-теоретичної, методичної підготовки, професійної майстерності викладачів вищих навчальних закладів.

Метою Концепції є реалізація новітніх підходів до вдосконалення професійних якостей педагогічних і науково-педагогічних працівників із узагальненням теоретичних психолого-педагогічних положень і практики викладання навчальних дисциплін у вищій школі для вдосконалення якості освітнього процесу, його доступності, ефективності й підвищення кваліфікації викладачів.

Концепція визначає цілі й завдання щодо забезпечення безперервного професійного розвитку та підвищення рівня професійної й управлінської компетентностей фахівців сфери освіти.

Освітню діяльність із підвищення кваліфікації викладачів закладів вищої освіти пропонується здійснювати за чотирма напрямками: *педагогічним, психолого-педагогічним, мовленнєвим, методичним*.

Педагогічний напрям полягає в навчальній діяльності викладача, спрямованій на особистісний, інтелектуальний і діяльнісний розвиток, одночасно виступає як основа його саморозвитку та самовдосконалення.

Педагогічна діяльність є складно організованою системою різних видів діяльності, до якої належать: 1) діяльність педагога, який навчає безпосередньо; 2) діяльність із узагальнення досвіду, зіставлення підходів до організації навчання й використання найбільш ефективних прийомів і способів, діяльність методиста, який конструює прийоми та методи навчання; 3) діяльність, спрямована на створення навчальних засобів, навчальних предметів; 4) діяльність програмування, складання навчальних програм; 5) рефлексивна діяльність.

Для ефективного виконання педагогічних функцій сучасному викладачеві важливо усвідомлювати основні компоненти психолого-педагогічної структури своєї діяльності, а також педагогічні дії, професійно важливі вміння та психологічні якості, необхідні для її реалізації.

Психолого-педагогічний напрям діяльності викладача охоплює систему дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей через розв'язання педагогічних завдань. У цій системі виокремлюємо такі функціональні компоненти *гносеологічний, конструктивний, організаційний, комунікативний*.

1. **Гносеологічний** компонент охоплює вивчення кожного учасника навчального процесу та колективу; визначення сфери застосування всіх методів навчання й виховання; вивчення методичних вказівок та інструкцій, розмежування в них об'єктивного й суб'єктивного; аналіз власного досвіду та досвіду інших викладачів, узагальнення його й перенесення ефективних форм, методів і прийомів у практику своєї роботи; самоосвіту й самовиховання.

2. **Конструктивний** компонент передбачає добір і композицію навчальної інформації, яку слід донести до слухачів; планування діяльності щодо цієї інформації; проектування власної діяльності й поведінки для взаємодії зі слухачами. Педагог повинен передусім уміти конструювати навчальний матеріал, виділяти в ньому головне та правильно розподіляти за часом, щоб цей матеріал легко сприймався аудиторією.

3. **Організаційний** компонент охоплює структурування інформації у процесі її повідомлення слухачам; організацію різних видів діяльності таким чином, щоб результати відповідали цілям навчання; організацію власної діяльності та поведінки у процесі безпосередньої взаємодії зі слухачами.

4. **Комунікативний** компонент передбачає налагодження педагогічно доцільних відносин із тими, на кого спрямований вплив (визнання моральної, інтелектуальної і політичної вищості як керівника й організатора – взаємини по горизонталі); встановлення правильних відносин із тими, хто виступає в ролі керівників відповідної системи (дисциплінованість, принциповість, творчість –

взаємини по вертикалі) і партнерів; співвіднесення своєї діяльності з державним завданням, доведеним до керівника як громадянина.

Психологічна структура діяльності викладача є динамічною і в процесі оволодіння майстерністю змінюється. Педагогам необхідно серйозно продумувати стратегію завоювання аудиторії, оскільки від цього залежать взаємини з колективом. Адже якщо не завоювати авторитет відразу, то виправити ситуацію буде важко.

Не викликає сумнівів, що до професіограми викладача закладу вищої освіти входить і мовленнєвий аспект, адже володіння культурою мови є дуже важливим для всіх, хто за характером своєї діяльності пов'язаний із людьми, надає людям різні послуги, організовує та спрямовує їхню роботу, виховує, навчає.

Мовленнєвий напрям професійної діяльності викладача охоплює уміння чітко та ясно висловлювати свої думки, говорити грамотно, це здатність не лише привернути увагу своєю мовою, а й впливати на слухачів, адже володіння культурою мови – обов'язкова характеристика професійної придатності для людей різних професій, а особливо для викладачів шкіл та вишів. Культура мови – це сукупність навичок і лінгвістичних знань людини, які забезпечують реалізацію основної функції мови – спілкування. Мовленнєвий напрям передбачає поглиблення мовної та мовленнєвої компетентностей педагогічних працівників для розширення словникового запасу, засвоєння норм сучасної української літературної мови (відповідно до норм Українського правопису редакції 2019 року) та вміння застосовувати їх у професійній діяльності; упровадження новітніх технологій та методик вивчення української мови.

Методичний напрям є дуже важливим і необхідним, оскільки методичний потенціал сучасного викладача закладу вищої освіти часто поступається рівню його конкретно предметних і частково загальнокультурних знань та умінь. Багато викладачів не мають спеціальної підготовки до педагогічної діяльності й не усвідомлюють її недостатності, а без належної методичної компетентності не можна добре підготувати заняття, забезпечити й провести його. До методичної компетентності зараховують підготовку до лекційних, лабораторних, практичних, семінарських занять, навчальної практики; розроблення й підготовку до видання конспектів лекцій, збірників вправ і завдань, лабораторних практикумів, методичних матеріалів із курсових і дипломних робіт; роботу щодо підвищення педагогічної кваліфікації (читання методичної, навчальної, науково-методичної літератури); складання методичних розробок для студентів і викладачів, завдань, екзаменаційних білетів, тематики курсових робіт; розроблення графіків самостійної роботи студентів тощо.

У процесі методичної роботи підвищується рівень майстерності самого викладача: він засвоює зміст нових навчальних програм, технологій і реалізовує їх; постійно ознайомлюється з досягненнями психолого-педагогічних наук і методик викладання навчальних дисциплін; вивчає і впроваджує передовий педагогічний досвід; удосконалює власні навички самоосвіти тощо.

Здійснювати підвищення кваліфікації з освітніх, педагогічних наук у сфері післядипломної освіти може особа на основі кваліфікації вищої освіти магістр (спеціаліст) із різних спеціальностей, кандидат наук, доктор філософії, доктор наук.

Обсяг (тривалість) підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників устанавлюється в годинах та/або кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС) і становить 6.0 кредитів (180 год.) із терміном навчання 6 тижнів.

Порядок оцінювання результатів навчання

Основними видами контролю якості освіти є поточний (тестування, експресопитування презентації з використанням мультимедійної техніки, індивідуальні роботи) та підсумковий.

За результатами проходження підвищення кваліфікації педагогічним і науково-педагогічним працівникам видається *Сертифікат* про підвищення кваліфікації.

Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення. Реалізацію освітньої програми (ОП) забезпечує кафедра педагогіки і психології ВНМУ. Професорсько-викладацький склад кафедри має високий рівень фахової кваліфікації та досвід навчальної, науково-дослідної і методичної діяльності. Лекції з навчальних дисциплін, що забезпечують формування фахових компетентностей, читають науково-педагогічні працівники (НПП), які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом, мають високий рівень наукової і професійної активності, підтверджений виконанням не менше 5-и видів і результатів професійної діяльності особи (п. 30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності від 30.12.2015 р. № 1187, зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 10.05.2018 р. № 347). Кадрове забезпечення повністю відповідає ліцензійним вимогам. Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані підвищувати кваліфікацію в різних формах не рідше одного разу на п'ять років шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти; постійно брати участь у фахових нарадах, семінарах, конференціях, симпозіумах, з'їздах, стажуваннях.

Матеріально-технічне забезпечення. Для забезпечення освітнього процесу з урахуванням термінів навчання педагогічних і науково-педагогічних працівників на курсах підвищення кваліфікації зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки у сфері післядипломної освіти ВНМУ має необхідний аудиторний фонд. Спеціалізовані комп'ютерні класи оснащені достатньою кількістю робочих місць. Навчальні комп'ютерні класи підключені до мережі Internet. До послуг професорсько-викладацького складу і здобувачів післядипломної освіти ВНМУ безоплатний доступ до глобальної мережі Internet. Оснащення комп'ютерних класів постійно поновлюється оргтехнікою, комп'ютерною технікою та новітніми програмними розробками. Комп'ютерна техніка, яка задіяна в освітньому процесі, має термін експлуатації не більше

восьми років, що повністю відповідає Ліцензійним умовам освітньої діяльності. З метою якісного надання освітніх послуг здобувачам післядипломної освіти навчальні аудиторії та кабінети оснащені необхідними основними засобами: меблями, комп'ютерною технікою, оргтехнікою, обладнанням для навчання тощо. Для більш якісного і наочного подання інформації при проведенні занять згідно з навчальним планом усі навчальні аудиторії забезпечені мультимедійним обладнанням.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення.

Професорсько-викладацький склад кафедри педагогіки та психології зареєстрований на платформі Microsoft Teams для здійснення освітньої діяльності в дистанційному режимі. В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно з рішеннями органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та ВНМУ для створення безпечного освітнього середовища. До кожного компонента освітньої програми розроблено комплекс навчально-методичного забезпечення: навчально-тематичні плани, презентації лекцій, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті.

Офіційний веб-сайт ВНМУ, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/ видавнича/атестаційна (наукових кадрів), навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація), представлено за електронною адресою: <https://www.vnmu.edu.ua/>

Для забезпечення здобувачів післядипломної освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки необхідними фаховими періодичними виданнями з сайту Наукової бібліотеки ВНМУ доступні електронні версії таких вітчизняних і закордонних фахових видань:

1. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.
<https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/9675/1/>
2. Вісник Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.
<https://www.vnmu.edu.ua>
3. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Педагогіка».
<https://pedvisnyk.knu.ua/index.php/pedagogy>
4. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Психологія».
<https://www.google.com/search?q>
5. Вісник Національного авіаційного університету. Серії: Педагогіка, Психологія.
<https://ppro.nau.edu.ua/visnyk-nau-2/>
6. Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка».
<https://dspu.edu.ua/pedagogics/>

7. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. <https://sites.google.com/site/naukovizapiski/home>
8. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. <https://chasopys.ps.npu.kiev.ua/>
9. Педагогіка і психологія. Вісник Академії педагогічних наук України <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal>
10. Психологія та психосоціальні інтервенції «Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота». Видавничий Дім «Києво-Могилянська Академія». <https://ekmair.ukma.edu.ua/communities/4bd332be-d75f-4e62-a1ff-06d5d12862e0>
11. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. <https://scholar.google.com.ua/scholar?q=>
12. Pedagogies: An International Journal <https://www.tandfonline.com/loi/hped20>
13. International Journal of Education and Literacy International Journal of Education and Literacy Studies <https://journals.aiac.org.au/index.php/IJELS/issue/archive>
14. Hochschuldidaktik als Wissenschaft Disziplinäre, interdisziplinäre und transdisziplinäre Perspektiven <https://www.transcript-open.de/isbn/6180>
15. The Interdisciplinary Journal of Problem-based Learning <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/ijpbl>

Обов'язкові компоненти навчальної програми

- | |
|--|
| 1. Комунікативні уміння викладача, їх класифікація та характеристика. Загальні механізми сприйняття в процесі спілкування. |
| 2. Формування атракції особистості та власного позитивного іміджу педагога. |
| 3. Мовленнєва культура викладача – обов'язковий компонент його професійної діяльності. |
| 4. Психокорекційні прийоми аргументування та переконання у процесі викладання 5. навчальних дисциплін. |
| 6. Конфлікти у професійній діяльності педагога: причини, профілактика, вирішення. |
| 7. Методична компетентність викладача. |

Програмні результати

- | |
|--|
| <p>ПР 01. Здійснювати викладання навчальних дисциплін з урахуванням набутих теоретичних знань із концептуальних основ сучасної педагогічної та психологічної науки.</p> <p>ПР 02. Упроваджувати у практику викладання ефективні інноваційні педагогічні методики й технології.</p> <p>ПР 03. Вивчити та засвоїти інноваційні педагогічні практики, а саме: проблемно-орієнтований підхід, активне навчання, діалогові методики в освітньому процесі.</p> |
|--|

ПР 04. Застосовувати конструктивну взаємодію з учасниками освітнього процесу на основі новітніх комунікаційних технологій.

ПР 05. Імплементувати в початково-виховний процес новітні методики контролю знань студентів.

ПР 06. Модернізувати комунікативні навички, кроскультурні навички, навички критичного мислення, активізувати здатність взаємодіяти у мультикультурному середовищі.

ПР 07. Генерувати творчі підходи у власній роботі задля підвищення професійної активності як педагогічного так науково-педагогічного працівника.

ПР 08. Демонструвати навички ефективної командної взаємодії для вирішення практичних завдань на основі взаємоповаги, емпатії, толерантності, соціальної відповідальності.

ПР 09. Набути систематизованого та цілісного уявлення щодо сучасних педагогічних і психологічних практик і методик з їх використанням у професійній діяльності.